

Vliv politiky a politických systémů na vedení války.

Existence války je problém politický.

Poměr mezi politikou a válkou jasně charakterisoval Clausewitz, který je staví do nejužšího vztahu tím, že válku nazývá nástrojem politiky a ve válce vidí pokračování politiky jinými prostředky. Válka není zvláštním a samostatným úkonem státu nebo jeho jednotlivců, nýbrž vyplývá z politiky, je důsledkem určité politické situace, v níž mírové prostředky nedostačují a stává se tak prostředkem a skutečným nástrojem politiky.

Válka je prostředkem politiky, tedy politika připravuje a vede válku. Často omylem bývá prisuzována vina na podnícení války vojenským kruhům, které válku připravují toliko ve smyslu technickém, nebo lépe říkajíc nepřipravují válku, nýbrž organisují toliko technický prostředek války, t. j. armádu. Jen tehdy a tam mohou býti vojenské kruhy účastny při podnícení války, kde mají přístup k politice. Pouhým plněním svých technických povinností, t. j. organisováním a cvičením armády, nejsou vojenské instituce o nic méně příčinou války než průmyslníci a zemědělci s přísluš-

ným zaměstnanectvem, kteří tvoří hodnoty stejně nepostradatelné pro vedení války, jako je armáda sama.

Jediným strůjcem války je politika, která válku jakožto prostředek násilného vyrovnání odstraňuje z obzoru možnosti, nebo ji podněcuje, zahajuje, řídí a zakončuje. Podněcení války, její zahájení a zakončení jsou čistě politické úkony. Je jím však také „vedení války“, které je logicky nadřazeným pojmem „vedení vojenských operací“. Vojenské operace jsou již detailní složkou vedení války a jsou obdobně jako jiné obory státní správy čistě technickým výkonem, na jehož činnost by vlivy politiků již ovšem měly toliko rušivý účinek.

Fakt, že politika způsobuje válku, není pravdou nové doby, nýbrž je jí od vzniku nejprvotnějších válečných konfliktů.

Jakožto významný důsledek politiky má na válku a na válečnictví v jeho podstatě vliv vývoj politiky resp. politických systémů. Vývoj politických systémů působí podstatné změny v způsobu vedení války, obdobně jako vývoj technických prostředků.

Nález nového technického prostředku znamená uvolnění nových sil, které porušují rovnováhu brannosti jednotlivých státních celků. Proto je snahou každého státu co nejdříve plně využití nové technické vymoženosti k zdokonalení branné síly, aby tak udržel krok se svými sousedy.

Změna politického systému znamená — obdobně jako u nového technického prostředku — uvolnění nových sil, které jsou s to změnit mocenskou rovnováhu jedněch k druhým do té doby, dokud není lepší systém převzat všemi.

Francouzská revoluce odstranila doma politický systém kabinetního absolutismu a nastolila lidovládu, tedy systém demokratický. Tato změna politického systému způsobila zásadní převrat ve vedení války. Proti poměrně málo početným vojskům kabinetním byla postavena velká vojska lidová. Vydržování těchto vojsk bylo však obtížné z nedostatku prostředků a administračního aparátu, proto se změnil i způsob použití. Zatím co dřívější armády kabinetní byly zásobovány výhradně z armádních skladů a mohly tedy vydržeti i delší dobu v jednom prostoru, bylo možno revoluční vojska zásobovati hlavně rekvisicemi, což předpokládalo pohyblivost vojska. Zatím co kabinetní armády byly úzkostlivě šetřeny jakožto drahá a těžce nahraditelná podpora trůnu, vynutila si lidová vojska vzhledem k svému množství a tedy velikému vydržovacímu nákladu a administrativním obtížím způsob rozhodného vedení války, aby dosáhla rychle vítězství a tím zakončila válku.

Nové síly, vzniklé změnou politického systému v období francouzské revoluce, měly za následek takový obrat ve vedení války, že skoro celá Evropa byla jimi překvapena a ovládnuta.

Trvalo to 20 let, než vznikly obdobné síly reakční, takřka ve všech evropských státech, které vyrovnaly převahu francouzské revoluce a zjednaly tak novou rovnováhu.

Ve světové válce střetly se dva tábory více méně lidových armád. Zvítězila strana silnější, která byla s to postavit do zápasu větší množství a dokonalejší prostředky. Výsledným aktem světové války a její dohry byla u některých států změna politického systému demokratického — který všeobecně ze světové války vyšel vítězně — v různé druhy diktatur. Zvláštností pak byl vznik a udržení diktatury proletariátu v Rusku. Diktatura znamená sou-

středění politické moci do jedné ruky nebo do rukou určitého počtu jednotlivců. Politicky v poměru k válce znamená diktatura nebezpečí snadnějšího podnícení války, neboť o ní rozhoduje omezený počet lidí, kteří v své biologické individualitě mohou být nakloněni způsobu násilného řešení obtížných politických problémů neb o jeho vhodnosti mohou být snáze přesvědčeni. Diktatura proletariátu ve velkém měřítku byla však docela novým politickým systémem, z něhož bylo nutno očekávat nové síly, které obdobně s francouzskou revolucí mohly ohrozit rovnováhu Evropy. Po prvních úspěších rusko-polské války bylo vskutku pozorováno všeobecné znervosnění střední a západní Evropy, které vyplývalo z neznalosti účinnosti neznámých sil nového politického systému a vlivu těchto sil na vedení války.

Čím mohla ohrožovat diktatura ruského proletariátu ve vedení války evropské demokratické státy? Svým politickým systémem nemohla přivést na bojiště větší počet lidských sil než ostatní demokratické státy, neboť již tyto využívají lidského reservoiru do možné krajnosti. Co do množství lidských sil nemohla tedy přinést žádné překvapení.

Odstraněním hospodářského systému soukromého kapitálu byl rozvrácen hospodářský život v Rusku do té míry, že nebyl s to vytvořit ani zdaleka takový technický materiál válečný, jaký byl k dispozici dřívějšímu politickému režimu, takže ani po této stránce nebyla diktatura proletariátu nebezpečná svému okolí. Přejít do hospodářského systému státního kapitalismu, který více méně znemožňuje soukromé podnikání, nedovolí svou těžkopádností ještě do daleké budoucnosti dosáhnout výkonnosti hospodaření soukromým kapitálem.

Armáda, její organizace a materiální vybavení nemohla tedy zajistit politickému systému proletářské diktatury převahu vzhledem k ostatní Evropě. Způsob vedení armády, to je strategie, byla odkázána na prostředky dřívější, takže nemohla ničím novým způsobit rozhodnutí v svůj prospěch. Po stránce taktické nenastaly taktéž žádné změny, které mohly být způsobeny zavedením nových bojových prostředků. Nebylo času, inteligence ani průmyslu, který by vytvořil nové účinnější bojové prostředky.

Jediným, s počátku účinným prostředkem vynikalo vedení války proletářské diktatury, a to propagační ofensivou politickou, kterou se snažilo rozvrátit svého protivníka, a to jak v organizaci armádní, tak i státně občanské. Bylo působeno různými prostředky na proletariát politického odpůrce, aby svou pasivitou nebo dokonce aktivním revolučním vystoupením oslabil politický systém státu a tím i jeho branné prostředky, umožnil tak vítězství zbraním ruské proletářské diktatury a tím nastolil obdobný politický systém v své zemi.

Účinnost způsobu tohoto politického boje však přestala působit, jakmile se stalo zjevným, že proletářská diktatura neposkytuje dostatečné osobní i politické svobody nejen vlastnímu státnímu celku, ale ani proletariátu samému a nezajišťuje jim dostatečného blahobytu. Nebylo důvodu toužit a snažit se o něco horšího a uvědoměním si této pravdy v řadách širokého lidu padl nejúčinnější prostředek proletářské diktatury ve vedení války a tím i nebezpečí války samé.

Nezměněně tedy žijeme celkem v období politického systému

demokratického, jehož vliv na vedení války, jak se vyvinul od francouzské revoluce, je takřka ve všech státech konstantní a více méně obdobný. Jsou národy, které se kloní politicky více k násilnému vyrovnávání zahraničních sporů a proto připravují nejen lépe aparát války, armádu, ale i válku samu, zatím co se ostatní národové nesnaží toliko odstraňovati válku, to je politicky, ale chybně se domnívají, že ji odstraňují zeslabováním svých vlastních technických prostředků, potřebných k vedení války a především armády. Důsledek této dvojí mentality je porušení rovnováhy, které přímo vkládá do rukou agresivního národa příležitost použití války k dosažení takřka jistého úspěchu.

Nebezpečí války nezávisí tedy úměrně na zbrojení nebo nezbrojení, neboť mnohdy nezbrojení nebo nedostatečné zbrojení jedné strany je příležitostí pro politicky agresivního a ozbrojeného k podnícení úspěšné války. Existence války, tedy násilného řešení určitého politického problému, záleží jedině v samé politice, vyplývající z lidské přirozenosti jednotlivců a z rozumových a citových anebo pudových vlastností národních celků.

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ

Rozepsání soutěže Ústředím zájmových skupin vojenských gažistů při ČsOL.

Jelikož boje československé armády po boku spojenců za světové války byly dosud zpracovány vojensko-historicky, rozhodl se Ústřední výbor zájmových skupin vojenských a četnických gažistů při ČsOL, k uctění 80. narozenin našeho vrchního velitele pana presidenta republiky T. G. Masaryka vypsati za tím účelem soutěž na sepsání knihy s nadpisem: „Boje čs. armády za světové války po boku spojenců.“

Podmínky soutěže jsou tyto:

1. Boje musí býti systematicky zpracovány s operačního a taktického hlediska a to boje všech složek zahraničního vojska.

Hlavně musí býti vypsány:

a) v armádě ruské:

výzvědná činnost Družiny, bitva u Zborova, provedení útupu 1. divise k Bachmači, soustředění celého armádního sboru v prostoru bachmačském a zajišťovací boje tohoto soustředění u Bachmače. Dále musí býti vypsány boje skupiny západní, střední i východní na Magistrále, spojení všech částí na frontě uralské, provedení útupu na východ;

b) v armádě francouzské:

činnost roty „Nazdar“, boje jednotlivých oddílů čs. vojska u francouzských pluků v r. 1917 a 1918, boje čs. brigády v Alsasku, v Champagni a v Argonách;

c) v armádě italské:

výzvědná činnost našich „výzvěděčků“, boj na Dos Alto, Monte Baldo a na Piavě;